

Ernek a számnak az ára 30 fillér.

Negyvennyolcadik évfolyam.

42. szám.

Debrecen, 1928 október 20.

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

SZERKESZTIK: DR. KUN BÉLA ÉS DR. RÉVÉSZ IMRE.

Megjelenik minden szombaton.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
DEBRECEN, KOLLÉGIUM.

Előfizetési ár félévre hét pengő.

A lelkészválasztási törvényjavaslat.

Őszintén megvallom, nagyon nagy esalódás ért. Pár évvel ezelőtt, mikor a Makláró Karoly törvénytervezetét közöltük a Debreceni Protestáns Lapban, annak nyomán élénk vita támadt, olyanmódon, hogy a lap terjedelmét is meg kellett növelni a hozzászólások idejében közölhetése végett. Azt reméltem tehát, hogy az a törvényjavaslat is, amely a zsinat elé terjesztetett s onnan az egyházközségekhez megküldetett, élénk és beható megvitatás tárgya lesz. Hogy mindenki igyekszik róla elmondani az észreveteleit s nemcsak azt, hogy jónak nem találja, hanem azt is, hogy miért nem találja jónak... Csakis a higgadt, kérdés minden oldalára kiterjedő és a népszerű szólások használata helyett komoly érvekkel küzdő vita viheti ezt a nagyfontosságú ügyet előre.

A magam részéről egyáltalán nem kívántam elzárkózni semmifele megvitatástól. A javaslatot már abban a formában, ahogyan még a magam munkálata volt, közzétettem a Debreceni Protestáns Lapban, mindenkit kérve a hozzászólásra. Mikor pedig a konvent bizottsága beható tárgyalás után inkább a szerkezetet, mint a rendszert érintő változtatásokkal egyhangulag magáévá tette és a konvent útján a zsinat elé terjesztette, én voltam az, aki elsősorban kértem, hogy ez a javaslat az egyházközségekhez hozzászólás végett megküldésék. Úgyszintén azt is én kértem, hogy a zsinat lelkészválasztási bizottsága az előadói tiszt betöltésénél engem mellőzzön és Makláró Karolyt válassza meg. Azért óhajtottam éppen Makláró Karolyt, mert tudomásom szerint a lelkészválasztás kérdésével a legalaposabban ő foglalkozott s mert öneki az enyémtől elvi alapon eltérő kidolgozott javaslata lévén, minden reményem megvolt arra, hogy a beterjesztett javaslatnak fogyatkozásait a legjobban ő fogja meglátni. Ami tehát tőlem telt, mindent megtettem a tárgyilagos és alapos vitakozás lehetőségének biztosítására.

Sajnos, más oldalról nem tapasztalhattam ugyanezt a törekvést.

Makláró Karoly barátom egyelőre megelégedett azzal, hogy a maga törvényjavaslatát kinyomatta s megküldte az egyházközségeknek. Ez mindenesetre

tiszteletre: éltő ragaszkodás a maga elvi álláspontjához és becsületes törekvés arra, hogy a presbiteriumok akkor, amikor a maguk véleményét megalkotják, ismerjenek egy másik álláspontot is és annak is figyelembevételével tárgyalják a kérdést. Nem tudom, hogy az én tisztelt barátom, aki a maga álláspontját a mi törvényjavaslatunkkal szemben egyelőre bizonyára azért nem fejtette ki, mert várta, hogy a presbiteriumok melyik elvi alap mellett nyilatkoznak, nem kénytelen-e Phaedrussal felkiáltani: Oleum et operam perdidi. Még a felől sem vagyok egészen bizonyos, hogy vajjon ezt a két, szöveg szerint előterjesztett törvényjavaslatot mindenütt ismerték és egymással egybevetették-e.

A lapunkat többször felajánlottuk olvasóinknak hozzászólásra. Nem kerestek fel bennünket a bírálók s Hajdú Gyula alapos tanulmányon épült dolgozatán kívül egyebet közölnünk nem adatott alkalom.

A debreceni lelképásztorok egyike, aki a zsinatnak nem tagja, még a tavasszal arra hívott fel, hogy miután a debreceni lelkészi testület ezt a lelkészválasztási törvénytervezetet alaposan megvitatni akarja, majd vállaljam a lelkésztestületben, bár annak tagja nem vagyok, ezen ügy előadását. Nagy örömmel ígértem ezt meg s vártam a felszólítást, hogy mikor kell e magas és előkelő testületben megjelenem és a kétségkívül alapos vitában részt vennem. Hát bizony hozzám senki sem szólt azóta. Sőt azt hallom, hogy a lelkészi testület egyáltalán nem is foglalkozott a törvényjavaslattal. Ennyit pedig talán még is megérdemelt volna. Ha nem is gyakorlati okból, ha úgy látták is, hogy ebből úgy sem lesz semmi: hát akkor is, pusztán tanulmányi szempontból. Én legalább úgy hallottam, hogy a jó pap holtig tanul, s meg vagyok győződve arról is, hogy a debreceni nagyon kiváló lelkészi testületnek sem minden tagja ismeri a lelkészválasztási szabályokat a különböző református egyházakban olyan részletesen, hogy ne lett volna érdemes egy estét ennek a kérdésnek a megbeszélésére fordítani.

De én úgy látom, magában a presbiteriumban is siettek egy kicsit a határozathozatallal. Én aug. közepén tíz-tizenkét napig voltam mindössze távol hazuiról. Az elmenetelemtör még nem is hallottam

róla, hogy készül valami. Mire hazajöttem, már meg is volt hozva a határozat. Hiszen természetesen, hogy a presbiterium nem igazodhatik egyetlen tagjának, nálam nagyon sokkal előkelőbbnek és méltóbbnak a nyári szabadságához. De ha én lettem volna a kérdés napirendre tűzésének alapjául szolgáló indítvány beadója, vagy általában a presbiterium munkálkodásának irányítója, tudván azt, hogy a megbírálni és elvetni szándékolt javaslat szerzője a debreceni presbiteriumnak egyik — ugyan igen jelentéktelen és sajnálatosan nem szorgalmas — tagja, igyekeztem volna előre közölni vele, hogy mostanában kerül ez a kérdés napirendre, tehát ha részt akar venni a megvitatásban, intézze úgy a dolgait, hogy itthon lehessen. Ismétlem, nem kívánhatok magammal szemben ilyen figyelmet, de én azt hiszem, így jártam volna el, mert én az ügy érdekében azt szerettem volna, hogy mindenki mondhasa el a véleményét.

Hát hiszen igaz, a zsinat elé benyújtott törvényjavaslatnak velem együtt másik aláírója: Baltazar Dezső püspök úr ott volt a presbiterium ülésén. De hát őtöle senki sem várhatta azt, hogy az elnöki székéből védelmére kel egy olyan javaslatnak, amelyhez ugyan hozzájárult, azonban olyan részletesen nem dolgozott fel, hogy a maga nagy tekintélyének szükséges csorbitatlanságának kockázatára nélkül az esetleges heves támadások elhárítására vállalkozzék.

Hát az egyházmegyétől is jöttek már nyilatkozatok. Kivált a Dunántúlról kemények. Ha igaz, amit a lapok írnak, valahol „hitelveinkbe ütközőnek” nyilvánították a javaslatot. Ami ha igaz, a humor világába tartozik. Egyébként ami észrevételt én ismerek, az annyi, hogy a javaslatot tárgyalási alapul sem kell elfogadni.

Mellette a javaslatnak tudomásom szerint két hang emelkedett. Az egyik a Forgács Gyuláé a „Reformáció”-ban, a másik a Révész Imréé a „Vasárnap”-ban. Ezek nem találják hitelvekbe ütközőnek. Pedig bizonyára tudnak úgy a hitelvekhez, mint ama kegyetlen bírók.

A magam részéről teljesen megnyugszom abban, hogy tehát ez az én javaslatom nem tetszik az atyáknak. Nincs kivel vitatkoznom, mert azzal, aki csak nemet mond, nem lehet vitatkozni. Védeni sem akarom a munkámat. Bár amikor érthetetlennek mondják, nem a javaslatban van a hiba.

Szolgálatot akartam tenni egyháznak, mikor a konvenci elnökség nagyon nyomós kérésére vállaltam ezt a nem kis munkát, amelynek az elvégzését igen nehéz körülmények közt és lelki erőmnek minden megfeszítésével teljesítettem. Ám e munkámat egyáltalán nem tartom olyan kedves gyermekemnek, amelyet minden áron a legszebbnek kell látni. Szívesen hozzájárulok a teljes elejtéséhez, nekem mindenestre könnyebb lesz a bíráló szerepét tölteni be.

Nem a javaslat támogatására tehát, hanem komoly egyházi kérdések feletti meditálás alkalmának adására el fogom mondani a legközelebbi számokban, hogy mik voltak az intencióim e javaslat készítésénél.

Kun Béla.

A magyar lelkigondozói munka átszervezésének szükségessége.

Írta: **Tukacs György** new-yorki lelkész.

Nagy élvezettel olvasom a Protestáns Lapban azokat a cikkeket és törvénytervezeteket, amelyeknek a hazai lelkészválasztások tisztává tétele a céljuk. Nagyon sok szép és hasznos gondolat van ezekben s mondhatom, igen alaposan meg kell fontolni ezeket az életbevágó s magyar református jövődönk útját egyengető fontos törvénytervezeteket. Mindegyikben van igazság. Mindegyiket olyan emberek vetették papírra, akiknek legelső gondja, célja, törekvése vallásos életünknek a fellendítése volt. Mi, amerikai lelkészek nagy érdeklődéssel vizsgáljuk és figyeljük ennek a törvénytervezetnek a sorsát. Engedjessék meg tehát, hogy ezzel párhuzamosan én is megtegyem a magam nagyon szerény megjegyzéseit.

Eddig alig hallottam még arról, hogy a törvény életbelépése, vagy megalkotása előtt, valaki is kutatót volna azok után az okok után, amelyek lelkészválasztásainkat, valami lehetetlen erkölcsi mocsárba sodorták. Feltétlenül új törvény és jobb törvény kell. De hangsúlyozom, hogy nemcsak törvényre van szükség. Orvosok be tudják varrni szépen és ügyesen a legborzasztóbb sebeket is. De mit ér ez a műtét, ha a kórt okozó bacillusokat ott hagyják? Sokkal nagyobb seb fog keletkezni a régi seb helyén. A jó orvos felvágja még a beheggedt sebeket is csak azért, hogy megállapítsa azokat az okokat, amelyek a seb gyógyulását megakadályozzák.

A lelkészválasztások elsekélyesedésének egészen más okai vannak. Háború előtt ritkaság számba mentek azok a botrányok, amelyek ma napirenden vannak. Pedig ugyanazzal a törvénnyel választottak. Ez az egyik feltűnő jelenség.

A másik pedig az, hogy összes teológiai akadémiáink megmaradtak, bár egyházkerületeink mindegyike legnagyobb részét elveszítette. Így az ifjabb lelkésznevezdek kiképzése, nevelése s életbe bocsátása majdnem olyan (igen kevés számbeli különbséggel), mint a háború előtt.

A magyar teológiákon nevelt lelkészek közül alig akadnak olyanok, akik megszállott területekre kíváncznának lelkészeknek, ellenben az ott lakók közül titokban, vagy nyíltan talán mindenki visszavágyik a megmaradt ország területére s alig ismerek olyan lelkészválasztást, amelyiken megszállott területi lelkészek (sok esetben majdnem minden pályázó az) nem szerepeltek volna. Ez a harmadik észrevételem.

Ilyen módon aztán úgy megröhamoznak egy-egy üresedésben levő lelkészi állást, hogy ember legyen a talpán, aki tisztességgel megállja itt a sarat. A négy meglévő teológiáról évenként minimális számítás szerint legalább 50 ifjú lelkész kerül ki. Megszállott területekről is legalább ugyanennyi lelkész pályázik állandóan lelkészi állásokra. Nyomoruságos viszonyok között, több, mint öt év óta segédlelkészkedik és vallástánítóskodik, legalább

200 lelkészi oklevéllel bíró kollega. Tehát jelenleg, mintegy 300 lelkész vár elhelyezést. Ezzel szemben nagyon sokat mondok, ha évenként az üresedések számát 30-ra teszem. Ez a szám azonban nemhogy fogyna, de a teológiák által termelt újabbakkal, megszállt területekről kiutasítottakkal állandóan szaporodik. Komikusan hatott rám a multkor az a hír, hogy Magyarországon a lelkészhiány réme fenyeget.

Ma odahaza nem lelkészeket, de kimondottan segédlelkészeket nevelnek iskoláink. Ne csodálkozzunk tehát olyan nagyon, ha 30—40 éves, sokan családos, de mindannyian kétségbeejtő helyzetben levő állástalan segédlelkészeink olyan felfordulásokat csinálnak néhanapján Nem a romlottságnak, de a kétségbeesésnek a jelei ezek. Ezeket az embereket nem fogja semmi törvénytervezet megmenteni. Ezeket el kell helyezni s akkor meg van oldva a lelkészválasztások problémája.

Első teendő az lenne szerintem, hogy a *teológiai hallgatók számát arányosítani kellene a szükségletekkel*. Ezzel a jövőendő idők válságát küszöböltnék ki. Ne okozzon az gondot nekünk, hogy ha egykor visszakerülnek az elvesztett területek, nem tudjuk azokat majd lelkészekkel ellátni. Hiszen ma minden elszakított országrész megszervezte már a maga lelkészképző intézeteit. Ha pedig majd ezeket a régiiek érdekében meg kell szüntetni, akkor éppen elég lesz gondoskodni a jövőendő felől.

Nem tudok egyetlen példát sem, sehol a világon, hogy a teológiák hallgatóinak száma több, mint egyharmada legyen az összes lelkészi állások számának. S hogy el ne felejtsem, arra sincsen példa, hogy egy lelkészi diplomával rendelkező atyafi — csupán azért, hogy a teológiai intézetek tele legyenek — átlagos 5—8 évig várjon, míg egy olyan állásba jut, ahonnan ismét csak pályáznia kell, ha becsületesen el akarja tartani a családját.

Nem hiszem, hogy valaki komolyan el tudja hinni, hogy ezeken az állapotokon egy törvény segíteni tud. Segíteni csak egy úton lehet s ez az út a lelkészi állások szaporítása, a teológiai hallgatók számának a szabályozása.

E nélkül minden kísérlet kísérlet marad.

A Tiszántúli Egyházkerület területén 870,000 református él. Ennek a nagy tábornak a lelkigondozását 362 parochus lelkész irányítja. Egy lelkészi állásra tehát körülbelül 2300 lélek jut. Ez nem túlságosan sok s semmi aggodalomra nem szolgáltat okot. Az állapotok azonban csak a papíron ilyen rózsásak. Csoportosítsuk csak két részre az egyházakat s megfogjuk látni, milyen szomorú is a helyzet. Egyházkerületünk területén összesen 42 olyan egyházközösség van, amelyek lélekszámukhoz arányítva igen kevés lelkészi állást tartanak fenn. Ennek a 42 egyháznak összesen 471,000 lélekszáma van. Vagyis ez azt jelenti, hogy egyházkerületünk területén az itt lakó összes reformátusok 54 %-ának a lelkigondozását 64 parochiából intézik. Világosan szólva, 399,000 reformátusnak 298 lelkésze van, míg 471,000-nak csak 64. Amíg tehát a nagy egyházakban 7300 lélekre esik egy lelkészi állás, addig a kisebbekben 1300 lélekre.

A nagy egyházak csoportjában van aztán hét olyan egyház is, amelyeknek 87,500 reformátusát 8 parochiáról gondoznak. Itt már majdnem 11,000 lélek jut egy lelkészre. Viszont megvan a másik oldalon is a kivétel. Egyedül a szatmári egyház-megyében 20 olyan anyaegyház van, amelyekben a reformátusok lélekszáma alul marad még a 400-on is. (Köztük Darnó 180 lélekkel!)

Nem anyagi okok azok, amelyek a lelkészi állások szaporodását s az állástalanok „bejutását“ megakadályozzák s amelyek a lelkészválasztások menetét helytelen utakra terelték. Egyedül a Tiszántúli Egyházkerületben könnyű szerrel lehetne legalább 120 új lelkészi állást kreálni. De mielőtt ezt megennénk, tanulni kell Amerikától. Otthon csak ott lehet egyházat alakítani, ahol erre a szükséges fedezet megvan. Kell hozzá 500 millió, 60 hold föld és akkor jöhet a lelkész... Különben „képtelenség!“ Ezt az összeget természetesen máról holnapra (sőt holnaputánra sem) nem tudja egyik nagy egyház se előkeríteni. Így marad minden úgy, ahogy volt. Ha azonban tanulnánk Amerikától, másképpen lenne minden.

Tessék próbaképpen például a debreceni homokkertbe kirendelni egy segédlelkészt, (hejh de sokan vállalkoznának erre az „egy mázsás“ fizetésű kollégák közül!) Adassék neki az a megbízás, hogy szervezze ott be a reformátusokat s alakítsa meg a homokkerti gyülekezetet. Az ilyen ember magának csinálna jövőt. Igyekezne, dolgozna éjjel-nappal s bizonyos, hogy három év alatt állana a homokkerti templom. Ugyanezzel a módszerrel mindenütt lehetne boldogulni. De úgy ha „kiutalásokat“ várunk, még nagyon soká (talán már nem soká) kell élni, míg meglesz a várva-várt templom. Ezzel a módszerrel a hívek is rászoknának a rendszeres adakozásra s viszont a nyomorral küzdő, állástalan lelkészek is elérnék céljukat. Így a lelkészválasztások is visszaterelődnének a régi medrekbe, mert nem lenne annyi elkeseredett s tűzőn-vizen át bejutni akaró lelkész.

Én ezt tartom a legfontosabb intézkedéseknek. Ez elsősorban egyházi érdek. Főképpen pedig azoknak az érdeke, akik már évek hosszú sora óta várnak... várnak... Nem törvényre, hanem egy szerény egyszerű kis falusi parochiára...

A Protestantizmust Védő Nemzetközi Szövetség konferenciája.

A Protestantizmust Védő Nemzetközi Szövetség október hó 15—18. napjain tartotta ez évi konferenciáját Budapesten és Debrecenben. A magyar előkészítő bizottság nevében okt. 13-án Csikesz Sándor egyetemi tanár és Incze Gábor, az előkészítő bizottság titkára Bécsig a vendégek elé utaztak.

Az első zárt ülés október 15-én délután a református Konvent palotájában ment végbe. Ezen a konferenciát Raffay Sándor és Ravasz László püspökök üdvözölték. A felekezeti viszonyról dr. Antal Géza püspök és Csikesz Sándor egye-

temi tanár; a protestáns egyházak és az állam közötti viszonyról Benedek Zsolt tartottak előadást. Ohlemüller Gerhard az ökumenikus mozgalomban a protestantizmusra váró feladatokról és veszedelmekről értekezett, melyet élénk vita követett. Október hó 16-án az evangélikus egyetemes egyház központi épületének dísztermében folytatódott a zárt ülés, mely alkalommal ima és áhítat után a föltitkárság terjesztette elő munkatervét és munkaprogramját. Délután a Sütő uccai leánykollégiumban folyt a zárt ülés, melyen van Wyngaarden amsterdami lelkész, szövetségi elnök értekezett. Este 6 órakor a Kálvin-téri református és a Deák-téri evangélikus templomban tartott a Szövetség vallásos ünnepélyt.

A Kálvin-téri templomban Dókus Ernő, a református konvent világi elnöke mondott megnyitó beszédet. A protestantizmus hivatása a múltban címmel Müller zürichi lelkész tartott előadást. „A protestantizmus hivatása a jelenben és a jövőben” címmel is hangzottak el előadások. Záróbeszédet mondott dr. Raffay Sándor püspök. Az evangélikus templomban Radvanszky Albert báró, Davey bellfasti tanár, Luther charlottenburgi lelkész, Yalla dr. fiúmei lelkész és dr. Ravasz László püspök tartottak előadást.

A Világszövetség október hó 17-én Debrecenben a Nagytemplomban folytatta gyűlését. A Szövetség képviselői délbe érkeztek Debrecenbe, akiket Benedek Zsolt kormányfőtanácsos, konventi tanácsos, Csikesz Sándor egyetemi tanár és Inceze Gábor lelkész vezettek. A vendégeket a pályaudvaron dr. Kállay Kálmán egyetemi tanár üdvözölte a református egyház nevében, egyben tolmácsolta dr. Baltazár Dezső püspök üdvözlését is. Az evangélikus egyház nevében Labosa Lajos h. lelkész mondott üdvözlő szavakat. Az üdvözlésekre Wyngaarden, a Holland Protestáns Szövetség és a Világszövetség elnöke válaszolt. Este 6 órakor hatalmas gyülekezet előtt folyt le a Szövetség gyűlése a Nagytemplomban. Közéneken után dr. Baltazár Dezső püspök üdvözölte a Szövetség tagjait meleg szavakkal az ősi debreceni egyház és a tiszántúli református egyházkerület nevében. A nagyhatású beszéd után a svédországi dr. Lars, lund egyetemi tanár tartott előadást a protestáns „igen”-ről, melyet Inceze Gábor tolmácsolt. Uána Beerens utrechti lelkész a protestáns „nem”-ről, Farenhorst berlini lelkész pedig a protestáns „mégis”-ről értekezett. Mindkét előadást dr. Kállay Kálmán egyetemi tanár tolmácsolta. Zárószavakat Geduly Henrik evangélikus püspök mondott. A Nagytemplomból a vendégek a kollégiumba vonultak át, ahol a Templomegyesület hölgytagjai szeretetvendégséget rendeztek tisztelőikre.

A Világszövetség a jövő esztendőben Speyerbe tartja világgyűlését, melyre előadónak a Szövetség dr. Baltazár Dezső püspököt kérte föl.

A konferencia áldása megmérhetetlen. A lelki kapcsolat kifejezésre jutatta a protestantizmusban rejlő összetartó erőt. Különösen jóleső tudat az nekünk, magyar reformátusoknak, hogy vannak külföldön is hittestvéreink, akik szeretettel gondolnak reánk és imádkoznak értünk, akik meggyőződhetnek arról, hogy a magyarországi protestantizmus, úgy az evangéliumi igazságok, mint a nemzeti kultúra szolgálatában hivatása teljes magaslatán áll.

Öszinte örömmel tölthet el minden magyar embert, hogy a konferencia résztvevői, a világ leghatalmasabb nemzeteinek kiküldöttei, bizonyára jó benyomással távoztak el körünkből.

(m. b.)

Külföld

„Tervszerű egyházi sajtógazdálkodás” szükségességét hangoztatta a kölni protestáns sajtókongresszuson a kitűnő német evangélikus egyházi „sajtótudós” (ott ilyen is van már, nemcsak „tudós sajtó”) Hinderer professzor, akire, nagy érdemei elismeréséül, meg is mondták igen szellemes tréfával, hogy inkább „Förderer”-nek kellene elnevezni. „Törekedni kell, úgymond, a tervszerű egyházi sajtógazdálkodásra, mert ma az erkölcsi értékek felbomlásának folyamatában állunk. Ez pedig egészben véve azt a kérdést állítja eléünk, vajjon keresztényen, vagy nem keresztényen többség lesz-e az irányadó a világ sajtójában. Rómával összehasonlítva, a mi helyzetünk annyiban hátrányos, mert ott az erők már szervezve vannak, amíg evangélikus részen még mindég tervszerűtlenség, üzleti szellem (Geschäftsführertum) és szűkleikőség uralkodik. Ezeknek pedig erőpazarlás színvonalatlanság a következménye. Ezért nem terhetünk ki ama kérdés elől, vajjon ilyen munkafelosztással és gazdálkodással megállhatunk-e az Isten színe előtt. Minthogy a mi számunkra a megrendszabályozás, az uniformizálás és a központosítás újjai járhatatlanok, ezért mi csak arra törekedhetünk, hogy a célok és az eszközök rendezését, azaz a tervszerű gazdálkodást belevigyük a munkánkba. Ennek az elérésére háromféle módon képzelhető el: ésszerű beosztással, amelynek a célja az erők megtakarítása és fokozása, továbbá korlátozással, végül rend teremtésével (ami abban állana, hogy az egyházi sajtóorganumok kölesönös és önkéntes módon elhatárolják a tevékenységüket) és erőösszeszedéssel. Ez a tervszerű gazdálkodás megindulhatna például technikai téren (közös bevásárlással), azután az irodalmi tevékenységben — ahol az egyesületi élet irodalma korlátozandó volna — végül a gyűlésezések területén.” Ezek egytől-egyig rendkívül megszívlelendő gondolatok, nemcsak a hatalmas német, de a nyomorúságos magyar protestáns, közelebbről református sajtó számára is. Mert ha még a 40 milliós protestáns németiség 14 millió példányszámú egyházi sajtója is szenved az erőpazarlás, az önfegyelem, önkorlátozás és a koncentráció hiánya, az üzleti szellem, az öncélú egyesületi élet, a nyakra, főre való konferenciázások stb., stb. miatt — hát a mi kis sajtónknak miképen ne kellene pontosan ugyanezen jelenségekbe előbb vagy utóbb belepusztulni? Avagy talán mi is megvárjuk előbb míg 40

milliók egyház leszünk és 14 millióra visszük föl az évi példányszámot — és csak azután kezdünk majd mi is a rendezéshez? *ri.*

Padin Carmen asszonynak, a bibliai meggyőződéséért bebörtönzött spanyol családjának a kiszabadulása érdekében — ha ugyan egészen hiteles a francia egyházi lapokban idevonatkozólag közölt érdekes diplomáciai akta — *de Peretti della Roca, a madridi francia követ* járt közben a spanyol igazságügyi kormányánál, még pedig *magának Briand külügyminiszternek a felszólítására*. Ha csakugyan így történt a dolog, akkor valószínűleg a franciaiai szabadkőművességnek volt benne a keze, ami egészen megfelel a szabadkőművesség régebbi nemes hagyományainak. *ri.*

Irodalom

Tisza-Emlékkönyv. A debreceni m. kir. Tisza István Tudományegyetem tanárai a gróf Tisza István martirhalálának tízéves fordulójára Tisza-Emlékkönyv cím alatt érdekesnek ígérkező gyűjteményt adnak ki: tizenegy dolgozatot, melyek mindegyike Tisza István életével s munkásságával foglalkozik. Még pedig sok részben olyan adatokkal és olyan szempontból világítva azt meg, hogy némely részében a könyv egyenest forrásmunka lesz. A kötetet *Verzár Frigyes*, az egyetem mult évi rektora, kinek idejében határozták el az emlékkönyv kiadását, vezeti be Tisza István és a debreceni egyetem című rövid megemlékezésével. Ezt követik a következő dolgozatok: *Pokoly Józseftől* A geszti otthon; *Szentpéteri Kun* Bélától, Tisza István ifjúkori levelei; *Darkó Jenőtől* Tisza István etikája; *Barabási Kun* Józseftől Tisza István liberálizmusa és szociális érteke; *Szentpéteri Kun* Bélától Tisza István és a református egyház; *Illyefalvy Vitéz* Gézátlól Tisza István közgazdasági értekezései; *Baranyai* Bélától Tisza István, mint historikus; *Pap Károlytól* Tisza István háborús levelei; *Zsigmond Ferenctől* Tisza István és az irodalom; *Baranyai* Bélától Tisza István és a külföldi háborús memoárok. A könyv 19 nyomtatott ív, nyolcadrét nagyságban, szép papíron, Tisza István legutóbbi és debreceni jogász korabeli fényképével és két ifjúkori levelének faksimiléjével, aranynyomású kék vászonkötésben jelenik meg s ára 10 pengő lesz. Gondos kiállításának garanciája, hogy Debrecen sz. kir. város és a Tiszántúli református egyházkerület könyvnyomda-vállalata állítja ki. Ugyanez a vállalat hozza forgalomba, tehát a megrendelések oda küldendők. A könyv a jövő héten lesz készen. Ismertetni fogjuk, de máris felhívjuk rá olvasóink figyelmét.

Előfizetési felhívás dr. Makkai Sándor püspök műveire. Az idén mult húsz esztendeje annak, hogy dr. Makkai Sándor erdélyi református püspök nyilvános irodalmi munkássága megkezdődött. Ez a munkásság felölelte a teológiai, filozófiai, pedagógiai tudomány, az igehirdetés, az egyházi publicisztika, az irodalmi kritika és a szép

irodalom széles mezőit s több, mint harminc műben és nagyszámú kötetben meg nem jelent, lapokban szétszórótt cikkeiben vált tényezőjévé a magyar szellemi életnek s közelebbről a magyar református öntudat megízmosodásának. Ebből a nagyterjedelmű és jelentőségű irodalmi munkásságból, a húszéves évforduló emlékére egy gyűjteményt akarunk kiadni, melynek számára a szerző átengedte eddig még meg nem jelent beszédeinek, előadásainak, dolgozatainak számban és értékben jelentős anyagát is, úgy, hogy a gyűjtemény amellett, hogy elrendezett egységben reprezentálná a szerző eddigi munkásságát, egészen új részekben is gazdag lenne. Miután a szerző szépirodalmi munkáinak összesített kiadása később, más terv szerint fog megtörténni, ezuttal mellőzve nagyobb tudományos munkáit is, csakis a közönség legszélesebb rétegeit érdekelhető munkásságának gyümölcseiből válogattuk ki gyűjteményünk anyagát. Eszerint kiadnók 1., a szerző összes építő műveit: mintegy hatvan ünnepi és vasárnapi egyházi beszédét, ötven vallásos elmélkedését, huszonöt temetési beszédét, harminc evangéliumi tárgyú előadását, továbbá A halál misztériuma, a Kegyelemből hit által és az Öntudatos kálvinizmus c. nagyobb építő műveket. 2., a szerző egyházi publicisztikai és egyházi irodalmi előadásait, tanulmányait, cikkeit, mint amelyek a református magyar öntudat táplálására a legjelentősebbek és 3., kisebb teológiai, történelmi és irodalmi tanulmányait és előadásait. Ez a nagy anyag száz százhusz nyomtatott ívet, (1600—2000 oldal) fog kitenni s 6 kötetbe lesz beosztva. Az első kötethez mellékeljük a szerző arcképét aláírásával. A 6 kötet ára füzve 1200, kötve 1400 Lei, melyet havi egyenlő 200 leies részletekben lehet fizetni. Az első részlet az első kötet átvételkor fizetendő, a többi minden következő hó 1. napján. A mű I—II. kötete karácsonyra fog megjelenni. Abban a meggyőződésben, hogy vállalkozásunk az olvasóközönség széles rétegeiben fog kedvező fogadtatásra találni, kérjük a művet megrendelni. Az előfizetés legvégső határideje november 1. Cluj-Kolozsvárt, 1928 szeptember havában. Az Ifjú Erdély kiadóhivatala Cluj-Kolozsvár, ref. theologia, Calea Victoriei 38. Írásban való jelentkezéseket elfogad és továbbít dr. Révész Imre Debrecen, Kálvin-tér 8. sz.

Halottaink

Csabacsüdi Dókus Gyula kamarás, Zemplén vármegye egészének utolsó alispánja, a református konvent és zsinat rendes tagja, a sárospataki kolégium világi gondnoka, október 12-en reggel, rövid szenvedés után, 79 éves korában meghalt Sátoraljaújhelyen, ahol is a vármegyeházán ravatalozták fel s onnan temették nagy részvét mellett október 14-én. Dókus Gyula a régi előkelő magyar urak egyik szép reprezentálója volt. Származása, vagyon, tehetsége s a közéletben elfoglalt előkelő helyzete egyaránt kiemelték a köznapi emberek

sorából. Nagy lelkesedéssel szolgálta vármegyéjét, melynek egy emberöltőn át volt első tisztviselője. A református egyházi munkából is bőven kivette a részét. Sok érdemes szolgálata szerezte meg számára a kitüntetések egész sorozatát, melyekkel díszítették. Legjobbaink egyikét vesztettük el benne, ki konventünk és zsinatunk elnökének, Dókus Ernőnek testvérbátyja volt. A gyászjelentést is ő adta ki, a rokonok nevében. De külön gyászjelentésben búcsúzik nagyérdemű volt gondnokától a sárospataki főiskola is, melynek adminisztrációját 42 éven át vezette. A nemes és hű embernek emlékezete áldott.

Dr. Fazakas Józsefné, dr. Fazakas József Dóczy-leánygimnáziumi tanár felesége Straub Zsuzsanna önfeláldozó, áldott élete 43-ik, boldog házassága 20-ik évében, súlyos szenvedés után október 6-án csendesesen elhunyt. Férjén kívül négy gyermeke gyászolja. Áldott legyen emlékezete!

Különfelek

Új egyházkerületi tanácsbírák. Tudvalevően a tavaszi egyházkerületi közgyűlés elhatározta a tanácsbírák számának mindkét oldalról 12-re fel-emelését, s egyszersmind elrendelte a szavazást az így kreált állásokra, valamint a boldogult Sass Béla halálával megüressedett helyre. A szavazás eredményét a múlt héten állapította meg az erre a célra kiküldött bizottság. Összesen 516 szavazat adatott be s csekély kivétellel valamenyi ugyanazon jelöltekre esett. Nem tudjuk, minek a jele ez a nagy egyhangúság. Ha az egyetértés: akkor Isten áldása. De ha az érdeklődés hiánya, a betöltött tisztség semmibevevése: akkor végzetesen káros jelenség, amit orvosolni kell. Új tanácsbírák lettek lelkészi részről dr. Révész Imre, Maklár Károly, Görömbey Péter, Szabó János kocsordi lelkipásztor, Tereh Gyula és Csikesz Sándor; világi részről pedig dr. Vásáry István, dr. Kolosváry Bálint, Karai Sándor, dr. Ujvárossy Lajos és dr. Gál Endre. A megválasztottak mind érdemes emberek, némelyik közülük hosszú idők óta áll a legkiválóbbak közt s szinte csoda, hogy idáig nem részesült ily elismerésben. Mindnyájuknak minden jót és munkakedvet kívánunk. Itt említjük meg, hogy az egyházkerületi tanácsbírói kar, a most választottakon kívül a következőkből áll: lelkészek közül Szaboleska Mihály, Andrassy Kálmán, Szele György, Balog Ambrus, Soltész Elemér, Lencz Géza, világiak közül pedig Mezössy Béla, Dóczy Imre, dr. Magoss György, Mark Endre, dr. Kun Béla, dr. Tóth Lajos. A világi részen egy hely üres, mert dr. Bartóky József, egyik legrégebb tanácsbíránk, már a szavazás elrendelése után halt meg, s így az ő helyének a betöltése egy következő alkalommal fog megtörténni. Az is figyelemreméltó jelenség, hogy míg régebben az egyházkerület világi tanácsbírái csaknem kivétel nélkül a tiszántúli részek földbirtokosai közül valók voltak, most ez a része a társa-

dalomnak alig van képviselve köztük. Nem mondjuk ezt veszedelemnek, de örvendetesnek semmi esetre sem. Hát csakugyan úgy meghidegült volna a földbirtokos elem szíve a református egyház iránt, hogy nem való ilyen tisztségekre? Vagy csak mi nem tudjuk észrevenni a megfelelőket s mellőzéssel mi vagyunk a kedvetlenségnek okozói? Gondolkozzunk ezen egy kissé a ránk következő hosszú estéken.

Új zsinati képviselők. Egyházkerületünkben egy világi rendes és egy lelkészi pótképviselőt kellett választani a zsinatra. A beérkezett szavazatok szerint csaknem minden szavazattal világi rendes képviselővé dr. Széll Gyula, a békésbányai egyházmegye kiváló gondnoka, lelkészi pótképviselő pedig Török Vince karcagi lelkipásztor lett.

Az egyetemes adóügyi bizottság október 15-én délelőtt Budapesten ülést tartott dr. Antal Géza püspök elnöklete alatt. Mint halljuk, a bizottság ülésén azt a kérdést tárgyalták, hogy tegyenek-e előterjesztést a konvent elé a segélyek revízió alá vétele iránt. Állítólag a bizottság úgy határozott, hogy ilyen előterjesztést ez időszert nem tart helyén valónak, mert az adócsökkentésre fordítható államsegély az eredeti összegnek csak 41%-a, és így most a revízió során legfeljebb arról lehetne szó, hogy egyik-másik segélyezett egyházközségtől elvonják a segélyt és másiknak adják oda. Mivel pedig mindegyik egyházközségünknek meg vannak a maga nagy terhei, a bizottság nem tartaná méltányosnak, ha azok az egyházközségek, amelyek idejében jelentkeztek és a mai viszonyok mellett is nagyon rászorultak, az élvezett támogatástól elessenek. Lehet, hogy van néhány szembeszökő aránytalanság, de ezek száma olyan kevés lehet, hogy megszüntetésükért egy ilyen költséges és terhes munkát, mint revízió véghezvitele volna, nem érdemes megindítani. Várni kell a dologgal addig, míg az államsegély számottevő mértékre emelkedik.

Nagy református estély lesz az Operában november folyamán, amelyen dr. Baltazár Dezső s Ravasz László püspökök mellett a magyar irodalom és művészet legkiválóbb képviselői is közreműködnek. Az estély fővédnöke a Kormányzó úr. Az estély tiszta jövedelme a főiskolai Kálvineum célját szolgálja, mely már az ősz folyamán megkezdte működését.

Anstein svájci lelkész Debrecenben. Anstein svájci lelkész, a baseli missziótársulat titkára, aki huzamosabb ideig foglalkozott hittérítéssel a pogányok között, október 4. és 5. napjain Debrecenben időzött, ahová egy heti erdélyi tartózkodás után érkezett. Itt tartózkodása alatt három előadást tartott: 4-én a Kollégium dísztermében a városi ifjúság előtt az indiai hittérítésről, Gandhi brahmán bölcsészéről. Ugyanaznap este lebilincselő előadást tartott a tanítóképző-intézet tornatermében a cserkészek előtt a cserkészetnek az egész világon való elterjedéséről. Október 5-én este 6-órakor a Kálvinisták Templomegyesülete hitvédelmi szakosztályán beszélt a kínai állapotokról s a keresztyénségnek

KUN JÓZSEF késműves és műköszörűs Debrecen, Széchenyi-utca 1. sz.

a diadaláról az orosz bolsevismussal szemben. Ezen a szépen látogatott összejövételen dr. Révész Imre és Siposs Imre lelkészek imádkoztak, dr. Balla Bertalan városi tanácsnok mint a hitvédelmi szakosztály elnöke melegen üdvözölte a kiváló előadót. Anstein meleg barátja hazánknak s a magyar kálvinistáknak Debrecenben való időzése alkalmával régi ismerősének dr. Veress István tanítóképző-intézeti igazgatónak volt a vendége. Előadásait ugyancsak ő tolmácsolta.

A debreceni Tisza István Tudományos Társaság I. osztálya október hó 16-án, kedden d. u. 5 órakor a kollégium dísztermében tartotta XXXV. felolvasó ülését. Megnyitó beszédet mondott dr. Láng Nándor egyetemi tanár. Előadók voltak: Barabási Kun József, aki „Tisza István liberalizmusa és szocialis érzése” és dr. Zsigmond Ferenc, ki „Tisza István és az irodalom” címmel értekeztek.

A debreceni ispotályi 400 éves jubileumi alapra eddig több, mint 85,000 pengőt ajánlottak fel a helybeli gyülekezeti tagok Molnár Ferenc ispotályi lelkésznek.

A Magyar Protestáns Irodalmi Társaság szépen sikerült ünnepélyt rendezett október hó 13-án, este 8 órakor Debrecenben, a Kistemplomban. Az ünnepélyre Debrecenbe érkezett Ravasz László püspököt a Templomegyesület nevében dr. Sallay Lajosné üdvözölte érkezésekor. Az ünnepélyen igen szép számmal vett részt Debrecen kálvinista társadalma. A távollevő dr. Baltazár Dezső püspök helyett Szele György h. lelkészelnök mondott szeretetteljes üdvözlő szavakat. Szegedy István költeményeiből olvasott fel, mely után Salmenné Kring Olga énekművésznő gyönyörködtette tiszta, csengő hangjával a hallgatóságot. Majd dr. Ravasz László püspök tartotta meg hatalmas előadását a keresztyénség problémáiról. Böszörményi Jenő szentesi lelkész novelláiból, Baja Mihály debreceni lelkész pedig költeményeiből olvastak fel. A minden tekintetben jól sikerült, magas nivójú estélyt dr. Révész Imre nagyhatású záróbeszéde és a Himnusz eléneklése fejezte be.

A piac-uccal egyházzrész október hó 14-én, d. u. 5 órakor a Kistemplomban tartotta alakuló gyűlését. Szele György lelkész hatalmas predikációja után Márk Endre ismertette a megalkulás célját. Kifejtette, hogy a szervezkedésnek más felekezetek ellen semmi éle nincs, a cél a belső megerősödés. Dr. Juhász Nagy Sándor a hívekhez intézett buzdító beszédet. Az alakuló gyűlést dr. Dancsházy Sándor hitoktató imádsága rekesztette be.

A nagybányai református egyházmegye Boross Zoltán aranyosmeggyesi földbirtokost választotta meg az egyházmegye gondnokává.

A szegedi református egyház presbyteriuma nagyjelentőségű határozatot hozott. Az egyházat körzetekre osztják fel s azok élére körzeti gondnokokat állítanak.

A csapó-uccal egyházzrész október 16-án a Nagytemplomban választotta meg 60 tagból álló paróchiális tanácsát, mely az egyházzrész ügyeit irányítja majd.

A kúnhegyesi református egyház temploma 100 éves fennállása alkalmából október 23-án jubileumi ünnepélyt rendez, melyen az Igét dr. Baltazár Dezső püspök hirdeti.

Szatmármegyei irodalmi egyesület van alakulóban. Október 24-ére hívták össze az alakulást előkészítő értekezletet Mátészalkára. Felhívjuk ottani órállóinkat, hogy ott megjelenjenek és a mi érdekeinket hathatósan képviselni igyekezzenek, mert mint halljuk Szatmár—Beregben a más vallásúak is erősen mozgolódnak.

Nyugalomba vonulás. id. Papp Lajos nagykaposi és Bátky István nagyodi református tanítók nyugalomba vonultak.

A diósgyőr—vasgyári hívek nagy áldozattal emelt temploma október hó 28-án nyer felavatást.

A derecskei református egyház presbiteriuma Tomay Dezső segédlelkészt választotta meg vallás-tanító lelkészévé.

Tanítóválasztás. A felsőregmeci egyház kántortanítói állását Nemes Miklós volt szendi tanítóval töltötték be.

Szerkesztői üzenet.

H. L. am. lelkész ur. Nevegye rossz néven, de mi ilyen hangú cikkhez nem vagyunk szokva s azért nem is közölhetjük. Mi nem bántjuk egymást személyében azért, hogy nem értünk vele egyet.

Postatakarékpénztári csekkszáma 143,916.

A szerkesztésért és kiadásért felelős a lapfőigazgató:
Dr. KUN BÉLA.

Pályázat.

A nagydobosi református egyház helyettes orgonista-kántortanítói állására hirdetett pályázat határideje 1928 október hó 27-ig meghosszabbítatik.

Presbiterium.

Debreczeni István
órásmester
Debrecen, Péterfia-u. 8.

~~~~~

Speciális órák javítása
Mindennemű órák raktára.

Az 1926. évi debreceni
Iparkiállításán díszoklevéllel, a budapesti
és székesfehérvári orsz. kiállításán arany-
éremmel kitüntetve.

FEST, MOS, TISZTIT KONCZ

kelm-festő, vegytisztító és gőzmosó nagyüzeme
Fióközletek: Piac-utca 18. (Bikával szemben)
és Szent-Anna-utca 2. szám alatt.

Péterfia-u. 30.

SESZTINA LAJOS

vasnagykereskedése

Debrecen.

Alapította 1819-ben Sesztina János

*

Külföldi köpessége magyar „Perpetuum”-kályhák.

Magyar gyártmányú zománc-edények,
zsír-hűtők, díszítő-képek, huzavágó-gépek.

Telefon 6. és 15-48.

**Magyarország
aranykoszorús mestere.****Szlezák László**harang- és ércöntőde, harangfelszerelés és
haranglabgyar

Budapest, VI., Frangepán-u. 77. sz.

TELEFON: LIPÓT 913-53.

Az 1900. évi párisi világkiállításon díszoklevéllel,
1921. és 1923. évi vasipari kiállításon arany-
éremmel, az 1925. és 1926. évi kézműipari tár-
laton kormány díszoklevéllel, 1927. és 1928. évi
budapesti, székelyvári, szentesi és szombat-
helyi kiállításokon nagy aranyéremmel kitüntetve.Számos egyházi elismerőlevél!
Költségvetéssel díjmentesen szolgál!
Előnyös fizetési feltételek!**SZÁNTÓ JOZSEF**papi-, úri- és egyenruhakészítő szabó-cég
Hódmezővásárhely, Fő-tér (saját ház).Számos elismerőlevél művészi, jó munkáért.
Éremkitüntetések különböző kiállításokról.

Legcélszerűbb ajándék felkészítők részére a palást.

Schuller Sámuelszobafestő, mázoló és tapétázó mester
Debrecen, Simonffy u. 25. Telefon 806.

Templomfestést vállal.

Költségvetés díjtalan.

Szép és jó munkáért ezüst éremmel kitüntetve.

**„MÉLIUSZ” könyvkereskedés
mű- és tanszerosztálya**

ajánlja alant felsorolt tanszereit és iskolacikkeit.

- Angyalos magyar címer ovális alakú vaslemezen,
55 × 65 cm. nagyságban, előírás szerinti felírással 17.—
- Angyalos magyar címer hajlítható papírlapra fel-
vonva és akasztókarikákkal elátva, kis alak . 24—
320
- Ugyanaz nagy alak . . . . . 3.—
- Bittenbinder—Grenczer: Métermé tékek szemléltető
tablája hozzávaló utasítással (Hossz, terület,
súly, űrmértékek) felvonatlanul . . . . . 13.—
- Vaszonra vonva és lécekkel ellátva . . . . . 6.—
- Bopp—Gönczy: Természettani ábrák (8 színes kép)
75 × 58 cm. es tablák (Tizedes mérleg, darugép és
csigasorok, emelőgépek, csavarsajtó, másodperc-
inga, koloncos óra) . . . . . 6.—
- Bopp—Gönczy: Földrajzi fa iképek (2 kép 63—95 cm.
mértékben) színes nyomással, I—II. együttesen 6.—
- Állatképek az öt világrész összes létező álla-
taival I-től VI-ig, felvonatlanul . . . . . 70.—
- Ugyanaz vázra húzva és lécekkel ellátva . 120.—
- Gönczy—Urhegyi: Mozgatható írott betűk kis és nagy
nyomatott betűk, kis- 240
és nagy 240
- Gönczy—Urhegyi: Fali olvasóablak írott- és nyomta-
tott betűk olvasásának tanításához 70—100 cm.
mértékben . . . . . 8.—
- Gönczy—Urhegyi: Szépirási felítáblák. A m. kir. vallás-
és közoktatásügyi miniszterium megbízásából
szerkesztette: Kovács A. 3. tábla 63 × 95 cm.
mértékben, tekken, szegélyezve, I. cekkel. I. nagy-
betűk, 2. kisbetűk és számok, 3. betűkapcsolási
példák I—III. . . . . 12.—
- Történelmi falkép. 20 kép, (63 × 95 cm.) többszínű
nyomással, a sorozat ára . . . . . 52.—
- Az Országos Fa- és Szeftéria-Szövetség által kibocsájtott
szemléltető képsorozat áll 72 drb. képből 44.—
- Ország számológép keményfa karikákkal, védőlappal,
1 és 11 méter magas . . . . . 36.—
- Nemzeti zászló 2 méter hosszú, 1 méter széles, rúd-
dal, címerrel elátva, valódi merinói gyapjú . 26.—
- „Mi maradt nekünk” szemléltető képsorozat áll 21 drb.
képből kemény deklire felkasírozva . . . . . 38.—
- Horthy Miklós kormányzó úr fényképe 48 × 84 cm.
nagyságban, berámázva . . . . . 18.—
- Földrajzi ala fogalmak, szemléltető kép vászonra vonva
és lécekkel ellátva . . . . . 15.—
- Meinhold az öt emberfaj szemléltető képe kemény
dekl. lemezre felvonva, szegélyezve és akasztó-
karikákkal ellátva . . . . . 7.—
- Meinhold: Összes állatképek szemléltető oktatás cél-
jaira, kemény dekl. lemezre felvonva darabonként 7.—
- Schreiber-féle szemléltető képek, megrendelés szerint
dekl. lemezre felvonva és akasztókarikákkal el-
látva, darabonként . . . . . 8.—
- Gönczy—Jäger—Hoffmann: A mezőgazdaságra hasz-
nos, valamint kárteknony állatok I—VI. kemény
dekl. lemezre felvonva és akasztókarikákkal el-
látva, darabonként . . . . . 7.—
- Iskolai tabla egyik oldala kockás, a másik vonalas
(120 × 150 cm. nagyságban) . . . . . 50.—
Hozzávaló állvány . . . . . 24.—
- Iskolai felszerelési osztályunk rendel bárhol hirdetett könyvet,
zeneművet és iskolai oktatás céljára alkalmas tanszerfelszere-
lést stb.

Kívánatra készséggel ad díjmentes árajánlatot a

Debrecen sz. kir. város és a
Tiszántúli Református Egyházkerület**„MÉLIUSZ”**könyvkereskedése, könyvkiadóhivatala,
papir- és írószerkereskedésébenDEBRECEN, FERENC JÓZSEF-ÚT 26.
Telefonszám: 270.